

COMMENTAAR

GOED NIEUWS

DOOR HELIAS A. UDO DE HAES

Op 30 november van het afgelopen jaar hield minister Ginjaar een opmerkelijke toespraak bij de viering van het 125-jarig bestaan van de Gemeentewaterleidingen van Amsterdam. Bij deze toespraak ging de minister in op de ontwikkelingen in het waterleidingbedrijf, en in het bijzonder op de functie die de duinwaterwinplaats Leiduin in de Luchterduinen (de "Amsterdamse waterleidingduinen") tot nu toe heeft vervuld. Hierbij werd ook uitvoerig de schade aan de orde gesteld, die door de waterwinning aan dit gebied is toegebracht.

In verband met deze milieuaantasting achtte de minister het noodzakelijk dat een integraal overzicht wordt verkregen van de mogelijkheden en onmogelijkheden van de waterwinning in duingebieden en van de alternatieven die voor deze vorm van waterwinning mogelijk zijn.

We citeren:

"Behalve aan het duingebied zal derhalve op eenzelfde wijze aandacht geschonken moeten worden aan andere projecten die benut kunnen worden ten behoeve van de drinkwatervoorziening van het westen des lands. Mogelijkheden hiertoe zijn bijvoorbeeld:

- waar nodig en mogelijk uitbreiding van de capaciteit van bestaande projecten in de betrokken regio, zoals de spaarbekkens in de Biesbosch, het plassenbedrijf van Amsterdam, grondwaterwinningen, etc.
- waar nodig en mogelijk het realiseren van nieuwe projecten binnen de regio zoals bijvoorbeeld spaarbekkens, oeverinfiltratie, (diep)infiltratie in poldergebieden, etc.
- het realiseren van nieuwe projecten met een supra-regionale betekenis zoals bijvoorbeeld spaarbekkens in het IJsselmeer en Zuidelijk Flevoland, Veluwe-infiltratie, etc.
- het invoeren van nieuwe, thans nog ongebruikelijke productietechnieken, zoals ontzou-

ting en omgekeerde osmose."

Een pleidooi voor een diepgaand integraal onderzoek naar mogelijke alternatieven voor de duinwaterwinning, waarin vergelijking zal plaats vinden t.a.v. een groot aantal aspecten, zoals kwaliteit, kwantitatieve mogelijkheden en veiligheid van de verschillende vormen van watervoorziening, kosten, effecten op recreatie, landbouw en natuur en milieu, etc.

Bestuurlijk gezien lagen aan deze rede van de minister mede de ontwikkelingen in de provincie Zuid Holland ten grondslag. In de eerste plaats het advies van de in het kader van het streekplan Zuid Holland West werkende commissie Hartman, waarin een voorstel tot het uitvoeren van een onderzoek naar alternatieven voor de duinwaterwinning was opgenomen (juni 1978); en in de tweede plaats de mededeling van G.S. dat zij een dergelijk onderzoek inderdaad zouden initiëren.

De voorbereiding van dit onderzoek is nu in volle gang; de rede van de minister geeft hiervan een beeld. De bestuurlijke verantwoordelijkheid komt te liggen bij drie instanties, te weten de provincie Zuid Holland, het ministerie van CRM en het ministerie van Volksgezondheid

WATERLEIDINGBEDRIJVEN GEVEN VOORLICHTING

DOOR ALBERT SALMAN

Eind vorig jaar brachten de "Duinwaterleidingbedrijven, verenigd in de VEWIN" de inmiddels wijd verspreide brochure "Duinen sparen" uit. Hieruit blijkt opnieuw, dat de duinwaterleidingbedrijven nog steeds niet de werkelijke invloed van de waterwinning op het natuurlijk milieu van de duinen wensen te erkennen.

De gevolgen van de verdroging door de waterwinning worden afgedaan met: "Hierdoor werd ook de vegetatie beïnvloed". Verder wordt gesteld, dat door verbetering van de kwaliteit van het infiltratiewater de na-

delige gevolgen van de vervuiling konden worden beperkt. De werkelijkheid is echter, dat t.a.v. de verruiging van de vochtige vegetaties nog geen enkele verbetering is opgetreden, hetgeen ook de waterleidingbedrijven zeer wel bekend is. De vergravingen en het verdrinken van bossen en struwelen blijven onbesproken. De zinsnede dat "in het niet door de infiltratie beheerste gebied min of meer de oorspronkelijke hydrologische situatie weer bereikt werd" geldt slechts voor zeer beperkte plaatsen en is daarom tendentieus.

Aan de uitvoering zullen diverse instituten meewerken, waarbij een belangrijke plaats wordt ingenomen door het Rijksinstituut voor de Drinkwatervoorziening, waar de verschillende watervoorzieningsvarianten zullen worden opgesteld. De totale tijdsduur zal ong. 3 jaar bedragen. Het is niet de bedoeling dat alleen bestaand materiaal wordt verzameld en bewerkt, zoals bij milieu-effect-rapportages gebruikelijk is; er zal ook ruimte zijn voor onderzoek naar geheel nieuwe aspecten. De totale kosten van het project zullen ruim 4 miljoen gulden bedragen.

De initiatieven tot dit onderzoek, zowel van de zijde van de provincie Zuid Holland, van het RID, als van de beide ministeries hebben onze volledige steun. Het is te hopen dat een zodanig materiaal naar voren komt dat een ombuiging van de ontwikkelingen in de duinen ook daadwerkelijk mogelijk zal worden.

vervolg op blz. 19

COMMENTAAR

VERVOLG VAN BLZ. 9

Ook worden in de VEWIN-brochure de verschillende adviescommissies genoemd. Helaas wordt niet vermeld, dat een aantal van deze commissies (bijv. het Meijendelcomité van de Haagse DWL) slechts interne adviezen kunnen geven, die slechts naar buiten komen voor zover de bedrijven dat willen. Het wetenschappelijk cachet wordt nog versterkt door enkele foto's van onderzoekopstellingen (van de Universiteit van Leiden) die niets met de waterwinning te maken hebben. Deze uitgave moet dan ook in strijd worden geacht met de taak die de openbare nutsbedrijven hebben t.a.v. het geven van goede, objectieve voorlichting.

Ook onthullend is de voorlichting die het Amsterdamse bedrijf sinds kort geeft in het nieuwe bezoekerscentrum bij Vo-

gelenzang. In dit met CRM-subsidie tot stand gekomen gebouw is een permanente tentoonstelling over de duinwaterwinning ingericht, waarin informatie gegeven wordt over de invloed van de infiltratie: "De infiltratie met rivierwater heeft een nieuwe dimensie aan natuur en landschap toegevoegd. Een deel van het oorspronkelijke duin is er door verloren gegaan, maar de flora en vooral de vogelwereld zijn er door verrijkt." De rest van de informatie over "de invloed van de infiltratie" bestaat uit een aantal kleurige schilderijen (!) van infiltratiekanalen met bloemrijke oevers en een vijftal foto's van Riet, een Orchidee, Duizendguldenkruid, Rondbladig wintergroen en een Fuut.

Op deze wijze weergegeven lijkt er niets aan de hand te zijn. En als de waterwinners de helimplantages, de ruigten en de brandneteldijken over het hoofd kunnen zien, waarom zouden wij der dan over moeten vallen? ●

stand jonge dennetjes geplant. Ik heb horen zeggen dat de hellingshoek van de heuvel bepaald wordt door de eis dat het duin machinaal te bewerken moet zijn. Het resultaat is iets dat meer op een glaciale stuwwal lijkt dan op natuurlijke duinvorming.

Het "kunstduin" is afgebeeld op bijgaande foto.

Staatsbosbeheer is zo gecharmeerd van het resultaat dat het van plan schijnt te zijn dit nog meerdere malen toe te passen. De tijd dat men met luchtfoto's en in het terrein de ontstaansgeschiedenis van de duinen kon reconstrueren is dan wel voorbij.

Ik vraag me af welke natuurbeschermingsinstantie van het Rijk waakt tegen een dergelijke schennis van ons duinbezit. Ziet men de duinen primair als een dennenkwekerij en de rest als pretpark voor de toeristen? Zijn historische landschapsvormen iets dat letterlijk terzijde kan worden geschoven? Ik wil dit voorlopig nog niet geloven en ik hoop dat de betrokkenen erop gewezen zullen worden dat ze het begrip "landinrichting" niet te letterlijk moeten opvatten waar het natuurlijke landschapsvormen betreft.

Laatste nieuws:

In januari is het SBB met een tweede afvlakingsoperatie begonnen in de binnenduinen ter hoogte van Groet. ■

KUNSTDUINEN BIJ SCHOORL

DOOR GRE VAN DER BAAN

In de duinen van Schoorl, ten westen van de jeugdherberg "Teun de Jager", ligt een ZW-NO verlopend complex van stuifduinen te midden van een uitgestrekte bijlmermeer van dennenbos, merendeels oostenrijkse dennen. Oorspronkelijk is dit een ingestoven vallei met heide en vliegdennen. Nog zijn er enkele restanten van deze oude begroeiing over, zelfs met de beroemde combinatie grove denkraaiheide-dennenorchis, maar het grootste deel der vegetatie is in de loop der jaren vertrappt door het drukke bezoek.

Dat het een druk bezocht punt is ligt voor de hand. Het dorp is dichtbij en het open landschap is afwisselender dan de dennenplantages rondom. Er zijn overal aantrekkelijke plekken met zon of met schaduw en tegen de wind beschermde hoekjes. Moeders met jonge kinderen, dagbezoekers, toeristen trekken hier graag naar toe, zonnen, graven kuilen, voetballen, en laten onder de bomen of in het zand hun "schillen en dozen" d.w.z. plastic en blikjes achter.

Twee jaar geleden nam Staatsbosbeheer maatregelen. Langs de noordzijde van het toegangspad werd een bosrestant (met dennenorchis) opgeruimd en een aantal kaalgetrapte duinen met een bulldozer gearrangeerd tot een flauwe helling, waar bosjes helm in werden gestoken. Tussen die helm werden op regelmatige af-

